

VERLOREN IN HET PARADIJS, GEZOCHT DOOR GOD

Lezen:

Genesis 3

Inleiding

Genesis 3 beschrijft de meest ingrijpende gebeurtenis uit de geschiedenis van de mensheid. In de hof van Eden lijkt alles nog volmaakt. Adam en Eva leven in vrede met elkaar, met de schepping en bovenal met God. Toch dringt de zonde binnen. De mens luistert naar een andere stem dan die van zijn Schepper en keert zich van God af.

Dit hoofdstuk laat zien hoe de zonde werkt, welke gevolgen zij heeft en hoe groot Gods genade is. We ontmoeten hier geen mensen die zich toevallig vergissen, maar mensen die bewust Gods gebod loslaten. Tegelijk laat God hen niet aan hun lot over. Hij zoekt de schuldige mens op en spreekt midden in het oordeel een belofte van overwinning uit.

Bijbelstudie

De slang wordt getekend als listiger dan al het gedierte dat de HEERE God gemaakt heeft. Zijn eerste vraag lijkt misschien onschuldig: heeft God werkelijk gezegd dat zij van geen enkele boom mogen eten? Toch zit in die vraag een verdraaiing van Gods gebod. De overvloedige goedheid van God wordt buiten beeld geplaatst en het ene verbod komt centraal te staan.

De slang wil twijfel zaaien aan Gods woorden en aan Gods bedoelingen. Is God wel goed? Is Zijn gebod wel betrouwbaar? Ook vandaag begint de verzoeking vaak niet met een openlijke verwerping van God, maar met een vraagteken bij Zijn Woord. Wanneer wij Gods geboden ervaren als een beperking van onze vrijheid, vergeten wij dat zij gegeven zijn door de goede Schepper.

Eva antwoordt dat zij van de bomen mogen eten, maar dat zij de boom in het midden van de hof niet mogen aanraken, opdat zij niet sterven. Haar antwoord is niet helemaal gelijk aan het oorspronkelijke gebod. Of zij Gods gebod toevoegt of het slechts in haar woorden samenvat, duidelijk is dat het gesprek met de slang haar van Gods spreken wegtrekt. De slang gaat vervolgens nog verder: u zult beslist niet sterven. Daarmee spreekt hij God rechtstreeks tegen.

De kern van de verleiding ligt in de aantasting van Gods betrouwbaarheid. Volgens de slang

houdt God iets voor de mens verborgen. Als zij eten, zullen hun ogen geopend worden en zullen zij als God zijn. De mens wordt verleid om niet langer als schepsel afhankelijk te leven, maar zelf te bepalen wat goed en kwaad is. Dat is de kern van de zonde: niet tevreden zijn met de plaats die God geeft, maar zelf meester willen zijn.

Eva ziet dat de boom goed is tot spijs, een lust voor de ogen en begeerlijk om verstandig te maken. De boom wordt beoordeeld vanuit haar verlangen, niet vanuit Gods gebod. Vervolgens neemt zij, eet en geeft ook aan haar man. Adam is daarbij niet afwezig. Hij eet eveneens. Hij had als hoofd van het gezin moeten waken en gehoorzamen, maar hij zwijgt en volgt.

De zonde begint met luisteren naar een verkeerde stem, maar blijft niet verborgen in het hart. Zij wordt een daad. Wat aantrekkelijk en veelbelovend leek, brengt onmiddellijk schaamte en verwijdering. Hun ogen worden geopend, maar niet zoals de slang had beloofd. Zij ontvangen geen goddelijke wijsheid; zij ontdekken hun naaktheid en schamen zich voor elkaar. De zonde maakt de mens niet vrij, maar angstig en beschaamd.

De schorten van vijgenbladeren laten zien dat de mens zijn schuld zelf probeert te bedekken. Dat gebeurt nog steeds. Wij verbergen ons achter werk, fatsoen, godsdienstige gewoonten, kennis of een ander de schuld geven. Maar zelfgemaakte bedekking kan de schuld voor God niet wegnemen.

Wanneer Adam en Eva de stem van de HEERE God horen, verbergen zij zich tussen de bomen. Dat is dwaasheid, maar ook herkenbaar. De mens die God ongehoorzaam is geworden, wil juist bij God vandaan. Schuld maakt bang voor Gods heiligheid. Toch zoekt God hen op met de vraag: Waar zijt gij? God vraagt dit niet omdat Hij niet weet waar Adam is. Hij roept hem naar buiten, tot eerlijkheid en schuldbelijdenis.

Adam zegt dat hij bang is omdat hij naakt is. Daarmee benoemt hij wel het gevolg, maar nog niet de oorzaak. Op Gods verdere vragen volgt geen ootmoedige belijdenis. Adam wijst naar de vrouw, en zelfs indirect naar God: de vrouw die God hem gegeven heeft. Eva wijst op haar beurt naar de slang. Zo werkt de zonde door. Wie zichzelf niet voor God wil veroordelen, zoekt een ander om de schuld te dragen.

Daarna spreekt God het oordeel uit. De slang wordt vervloekt. Maar in het woord tot de slang klinkt tegelijk het eerste evangelie. God zal vijandschap zetten tussen de slang en de vrouw, tussen het zaad van de slang en het zaad van de vrouw. De slang zal de verzenen vermorzelen, maar het zaad van de vrouw zal de kop van de slang vermorzelen.

Deze belofte wijst op een toekomstige Overwinnaar. De strijd zal hevig zijn en de overwinning zal niet zonder lijden komen, maar uiteindelijk zal de macht van de verleider gebroken worden. Midden in de schuld van de mens neemt God Zelf het initiatief tot redding. Adam en Eva hebben God verlaten, maar God laat hen niet los.

Het oordeel over de vrouw raakt haar moederschap en haar verhouding tot haar man. Het

moederschap, dat verbonden is met leven en vreugde, wordt voortaan ook gekenmerkt door smart. De verhouding tussen man en vrouw, die eerst volkomen goed was, wordt getekend door spanning en overheersing. Gods bedoeling met die verhouding wordt door de zonde diep beschadigd.

Ook Adam hoort oordeel. De aardbodem wordt om zijnentwil vervloekt. Zijn arbeid, die oorspronkelijk een goede roeping was, wordt voortaan zwaar en moeizaam. Doornen en distelen herinneren eraan dat de schepping niet meer ongestoord meewerkt. In het zweet van zijn gezicht zal hij brood eten, totdat hij terugkeert tot de aarde. De mens is uit het stof genomen en zal door de dood tot stof wederkeren.

Toch noemt Adam zijn vrouw Eva, omdat zij een moeder van alle levenden is. Dat is opmerkelijk. Na het oordeel en de aankondiging van de dood houdt hij vast aan Gods belofte van leven. Zijn naamgeving kan worden verstaan als een geloofsreactie: ondanks de zonde zal God het menselijk geslacht niet vernietigen en zal de beloofde overwinning komen.

Vervolgens maakt de HEERE God rokken van vellen en trekt die Adam en Eva aan. Hun eigen bedekking is onvoldoende; God Zelf voorziet in een betere bedekking. Ook daarin zien wij genade. De mens kan zijn schuld niet herstellen, maar God zorgt voor een bedekking die hij zelf niet kan maken.

De toegang tot de boom des levens wordt afgesloten. Dat is ernstig, maar ook barmhartig. De gevallen mens mag niet eeuwig in zijn zondige toestand blijven leven. De cherubim en het vlammeende zwaard bewaken de weg. De breuk met het paradijs is werkelijk. De mens kan niet op eigen kracht terugkeren naar Gods tegenwoordigheid.

Genesis 3 houdt ons daarom een spiegel voor. In Adam en Eva herkennen wij onszelf: wij luisteren naar andere stemmen, wantrouwen Gods goedheid, kiezen voor eigen wil en proberen daarna onze schuld te bedekken. Maar hetzelfde hoofdstuk verkondigt ook hoop. God zoekt de schuldige mens op, spreekt hem aan, voorziet in bedekking en kondigt de overwinning aan van het zaad van de vrouw. Wie zijn schuld leert belijden, mag niet alleen naar het verloren paradijs kijken, maar ook naar de genade van God.

Vragen

1. Op welke manier probeert de slang twijfel te zaaien aan Gods goedheid en betrouwbaarheid?
2. Wat leert de beschrijving van de boom ons over de ontwikkeling van verzoeking tot zonde?
3. Welke verantwoordelijkheid had Adam in de gebeurtenis, en waarom is het belangrijk dat hij niet buiten beeld blijft?
4. Wat betekenen de vijgenbladeren als beeld van menselijke pogingen om schuld te bedekken?
5. Waarom vraagt God aan Adam: 'Waar zijt gij?', terwijl Hij wist waar Adam was?
6. Wat valt op aan de manier waarop Adam en Eva reageren op Gods vragen?
7. Welke hoop klinkt door in het oordeel over de slang?

8. Wat betekent het voor u persoonlijk dat God Zelf voor kleding en bedekking zorgt?